

4. Матузов Н.И. Коллизия в праве: причины, виды и способы разрешения // Правоведение. – 2000. – № 5 – с. 225-244.
5. Михайлович Д. М. Офіційне тлумачення закону: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Національний ун-т внутрішніх справ. — Х., 2003. — с. 3.
6. Онищук М.В. Колізії у законодавстві України: причини та шляхи подолання. - Правова держава. - Вип.7. - К., 1996. - с. 99.
7. Селівон М. Конституційний суд України: дев'ятиріччя діяльності // Вісник Конституційного Суду України. – 2005. – № 4. – с. 16.

**Доцент кафедри загальноправових
дисциплін Національної академії
СБ України, к.ю.н., доцент**

Столбовий Володимир Миколайович

ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ СЛУЖБОЮ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

У забезпеченні національної безпеки слід виділяти зовнішню і внутрішню сторони, що включають в себе певний комплекс заходів, здійснюваних різними державними структурами. З урахуванням цього можна говорити про зовнішню і внутрішню безпеку держави.

В системі основних загальнодержавних заходів по захисту життя і здоров'я, прав і свобод громадян, законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадських об'єднань важливе місце належить забезпеченню публічної безпеки, яка є невід'ємною частиною національної безпеки. До сфери публічної безпеки відносяться ті суспільні відносини, які пов'язані із запобіганням або усуненням загрози життю і здоров'ю людей та їх майну. Ця сфера органічно пов'язана із забезпеченням на території країни публічного порядку за допомогою державного примусу і є умовою його належного підтримання. Державний примус характеризується тим, що цей метод впливу є допоміжним, здійснюється на підставі переконання і тільки після використання переконання. Адміністративний примус є одним із видів державного примусу. Йому, як і державному примусу в цілому, притаманні риси, сутність яких зводиться до використання державними органами, а в окремих випадках і громадськими об'єднаннями засобів примусового характеру з метою забезпечення належної поведінки людей.

В юридичній науці склалася певна класифікація заходів адміністративного примусу: а) заходи адміністративного запобігання (адміністративно-попереджувальні); б) заходи припинення правопорушень; в) адміністративні стягнення. Прийнятий у 2015 році Закон України «Про Національну поліцію» надав класифікацію деяких із цих заходів і назвав їх превентивними, а саме: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка і огляд; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю та інші.

Превентивні заходи не виконують функції покарання особи, до якої вони застосовуються, що характерно для адміністративних стягнень, тому не потребують встановлення вини порушника як обов'язкової умови застосування.

Основною метою застосування превентивних заходів, на нашу думку, є їх спрямованість на:

- а) недопущення, відвернення правопорушень;
- б) забезпечення публічного порядку та національної безпеки у різних надзвичайних ситуаціях;
- в) попередження настання шкідливих наслідків у різних ситуаціях.

Відповідно до статті 8 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» суб'єкти, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом (в тому числі Національна поліція і Служба безпеки України) взаємодіють між собою, а також здійснюють обмін інформацією щодо виявлення, припинення і запобігання здійсненню терористичних актів. Також, стаття 15 зазначеного Закону надає право посадовим особам залученим до проведення антитерористичної операції проводити такі заходи:

1) застосовувати відповідно до законодавства України зброю і спеціальні засоби; 2) затримувати і доставляти в органи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення чи інші дії, що перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до антитерористичної операції, або дії, пов'язані з несанкціонованою спробою проникнення в район проведення антитерористичної операції і перешкоджання її проведенню; 3) перевіряти у громадян і посадових осіб документи, що посвідчують особу, а в разі відсутності документів – затримувати їх для встановлення особи; 4) здійснювати в районі проведення антитерористичної операції особистий догляд громадян, огляд речей, що при них знаходяться, транспортних засобів та речей, які ними перевозяться; 5) тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів і пішоходів на вулицях та дорогах, не допускати транспортні засоби, у тому числі транспортні засоби дипломатичних представництв і консульських установ, та громадян на окремі ділянки місцевості та об'єкти, виводити громадян з окремих ділянок місцевості та об'єктів, відбуксировувати транспортні засоби; 6) входити (проникати) в жилі та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать громадянам, під час припинення терористичного акту та при переслідуванні осіб, які підозрюються у вчиненні такого акту, на територію та в приміщення підприємств, установ і організацій, перевіряти транспортні засоби, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю людей; 7) використовувати із службовою метою засоби зв'язку і транспортні засоби, у тому числі спеціальні, що належать громадянам (за їх згодою), підприємствам, установам та організаціям, за винятком транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав та міжнародних організацій, для запобігання терористичному акту, переслідування та затримання осіб, що підозрюються у вчиненні терористичного акту, або для доставки осіб, які потребують термінової медичної допомоги, до лікувальних закладів, а також для проїзду до місця злочину та інші. Тобто, із вище наведеного, можна побачити, що більшість заходів співпадають, уточнюють, а в деяких випадках розширюють зміст превентивних заходів, які передбачені в Законі України «Про Національну поліцію». Отже, на нашу думку, заходи, які має право застосовувати Служба безпеки України також можна віднести до превентивних.

Відповідно до вищезазначеного, можна виділити наступні превентивні заходи і алгоритм дій по їх виконанню Службою безпеки України під час проведення антитерористичної операції:

1. Контроль пропуску громадян та транспорту в район надзвичайного стану. Організуються наряди на контрольно-пропускних пунктах, що проходять через встановлену межу району проведення АТО, і виконують завдання із забезпечення пропускового режиму, а також групи супроводу, що виконують завдання по супроводженню біженців, транспорту з вантажами.

2. Контроль руху на основних магістралях району. Організуються наряди, що розташовуються на вузлах доріг, на великих магістралях, що проходять через встановлену межу району проведення АТО, і виконують завдання із забезпечення пропускового режиму та обмеження руху транспортних засобів.

3. Дотримання режиму комендантської години. Комендантські патрулі, які виконують завдання з охорони публічного порядку і підтриманні режиму АТО, шляхом обходу маршруту та огляду його окремих ділянок. Також необхідно організовувати маневрені групи (загони), що діють на бронетехніці і призначені для підтримання режиму АТО, припинення масових заворушень, які можуть супроводжуватися насильством, погромами і підпалами.

Отже, превентивні заходи, які застосовує Служба безпеки України, становлять комплекс заходів впливу морального, фізичного, організаційного та іншого характеру, які дають змогу виявляти і не допускати правопорушення, забезпечувати публічний порядок та національну безпеку за різних надзвичайних обставин.

Список використаних джерел:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. // www.zakon.rada.gov.ua.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // www.zakon.rada.gov.ua.

Старший викладач кафедри